

Aspecte privind auditul intern al raportării sustenabilității companiilor

Drd. Antonella Maria TIMIȘ,

Academia de Studii Economice București,

e-mail: timisantonella19@stud.ase.ro

Prof.univ.dr. Aurelia ȘTEFĂNESCU,

Academia de Studii Economice București,

e-mail: aurelia.stefanescu@cig.ase.ro

Rezumat

În contextul actual, dominat de creșterea importanței informațiilor credibile, relevante și oportune pentru părțile interesate privind sustenabilitatea, auditul intern își extinde aria de acțiune, în calitate de actor cheie al guvernancei corporative. Astfel, auditul intern contribuie activ la consolidarea guvernancei corporative privind optimizarea strategiilor de sustenabilitate în cadrul companiilor. Cercetarea este bidimensională. Prima dimensiune include revizuirea literaturii de specialitate în domeniu. Cea de a doua dimensiune include o cercetare cantitativă, ce are în vedere identificarea gradului de conformare a companiilor din industria farmaceutică listate la Bursa de Valori din București cu cerințele de guvernare corporativă, în perioada pandemică și post-pandemică, completată de elaborarea unui cadru pentru auditul intern al unei guvernance corporative sustenabile. Rezultatele cercetării au evidențiat eterogenitatea de conformare a companiilor analizate cu cerințele de guvernare sustenabilă, dar și nevoia de consolidare a auditului intern, ca actor cheie al unei guvernance sustenabile solide. De asemenea, acestea oferă o perspectivă relevantă asupra modalității în care evenimentele recente au influențat comportamentul corporativ și responsabilitatea acestor entități în raport cu cerințele ESG, în perioada pandemică și post-pandemică.

Cuvinte cheie: audit intern; ESG (Environmental, Social, Governance); guvernare corporativă; indice de divulgare a informațiilor; Bursa de Valori București; industrie farmaceutică;

Clasificare JEL: M42, M48

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Timiș, A. M., Ștefănescu, A. (2025), Internal Audit Aspects of Companies' Sustainability Reporting, *Audit Financiar*, vol. XXIII, no. 1(177)/2025, pp. 141-151,
DOI: 10.20869/AUDITF/2025/177/002

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2025/177/002>
Data primirii articolului: 13.11.2024
Data revizuirii: 26.11.2024
Data acceptării: 12.01.2025

Introducere

Evoluția dinamică a mediului economic global, impactul pandemiei de COVID-19 asupra economiei și societății, precum și creșterea interesului părților interesate față de transparența și relevanța informațiilor ESG (*Environmental, Social, Governance*) au generat o atenție sporită asupra strategiilor de sustenabilitate. În paralel, schimbările climatice, presiunea părților interesate și cerințele de transparență crescute în raportările non-financiare au adus principiile ESG în atenția organizațională. În acest context, companiile sunt nevoite să adopte strategii integrate de sustenabilitate, reflectând o înțelegere mai profundă a impactului și a beneficiilor pe termen lung ale acestor principii, atât asupra performanței lor financiare, cât și asupra reputației corporative și relațiilor cu părțile interesate.

Integrarea principiilor ESG în toate structurile și procesele organizaționale nu mai reprezintă doar o opțiune, ci o obligație strategică pentru companiile care doresc să rămână competitive și relevante în fața investitorilor și a altor părți interesate. Totodată, funcția auditului intern, alături de rolul comitetelor de audit, capătă o dimensiune critică, devenind fundamentale în asigurarea conformității și transparenței. Auditul intern nu se mai limitează la simpla verificare a conformității, ci contribuie activ la consolidarea guvernancei corporative și la optimizarea strategiilor de sustenabilitate. Această evoluție reflectă creșterea exponențială a așteptărilor părților interesate în ceea ce privește responsabilitatea și sustenabilitatea organizațiilor, conturând astfel o nouă paradigmă a guvernancei corporative.

Obiectivul cercetării constă în evaluarea gradului de conformitate al companiilor din industria farmaceutică listate la Bursa de Valori București (BVB) cu cerințele privind guvernarea corporativă, ca o componentă a ESG, din perspectiva auditului intern în perioada pandemică și post-pandemică. Acesta va fi completat de dezvoltarea unui cadru de audit intern pentru guvernarea corporativă, care să sprijine companiile în implementarea și monitorizarea standardelor de guvernare corporativă.

Din punct de vedere structural, lucrarea este organizată astfel: prima secțiune include revizuirea literaturii de specialitate pentru a oferi un cadru teoretic, urmată de metodologia cercetării în cadrul celei de a doua secțiuni. Secțiunea a treia este dedicată rezultatelor și discuțiilor aferente cercetării. Lucrarea se încheie cu concluziile

finale, limitările cercetării și direcțiile viitoare de cercetare, menite să sprijine dezvoltarea continuă a integrării principiilor ESG în industria farmaceutică.

Considerăm că rezultatele cercetării adaugă valoare, pe de o parte, literaturii de specialitate, iar pe de altă parte, mediului economic și de reglementare și altor părți interesate, prin consolidarea poziției auditului intern din perspectiva unei guvernance corporative sustenabile.

Revizuirea literaturii de specialitate

Literatura de specialitate oferă abordări variate pentru înțelegerea modalității în care auditul intern poate contribui la integrarea sustenabilității în strategia companiilor. Un studiu relevant din acest punct de vedere este cel realizat de către Abdullah et al. (2018), bazat pe teoria agenției care subliniază faptul că participarea comitetelor în etapele de planificare și execuție îmbunătățește semnificativ calitatea auditului și optimizează guvernarea corporativă. Astfel, auditul intern nu se limitează doar la rolul său de mecanism de control, ci devine un furnizor fundamental de recomandări pentru gestionarea riscurilor și creșterea transparenței, consolidând în acest fel încrederea investitorilor.

Pe baza teoriei instituționale, Wu et al. (2022) explorează percepțiile investitorilor instituționali asupra rolului comitetelor de audit, evidențiind diferențele de opinii cu privire la mecanismele acestora și la influența lor asupra deciziilor de investiții.

Din perspectiva companiilor din sectorul energetic din China, Ma et al. (2024) investighează impactul diversității de gen în consiliile de administrație asupra publicării informațiilor privind factorii ESG, concentrându-se pe rolul comitetului de audit. Rezultatele cercetării demonstrează că o colaborare eficientă între un consiliu bazat pe diversitate de gen și comitetul de audit nu doar că promovează o raportare mai cuprinzătoare a sustenabilității, dar contribuie și la o guvernare corporativă mai solidă și la îmbunătățirea performanței organizaționale, protejând totodată interesele acționarilor.

În ceea ce privește influența culturii integrității corporative asupra performanței ESG, Bao et al. (2023) evidențiază modalitatea în care raportările și strategiile de sustenabilitate pot fi influențate pozitiv. Rezultatele cercetării arată că deși cultura integrității este percepută ca fiind un element important al guvernancei corporative,

efectul său asupra performanței ESG este direct condiționat de comportamentul etic al părților interesate.

O altă abordare interesantă în literatura de specialitate investighează influența stabilității echipei de management asupra fenomenului de dezinformare ecologică a factorilor ESG (en. *greenwashing*), evidențiind modul în care consistența echipei de conducere poate reduce practicile de manipulare a informațiilor de sustenabilitate. Prin aplicarea dezinformării ecologice, o companie își promovează produsele, serviciile sau politicile ca fiind prietenoase cu mediul, sustenabile sau ecologice, fără ca aceste afirmații să fie susținute de acțiuni reale, ceea ce determină crearea unei imagini false de responsabilitate ecologică, în timp ce impactul asupra mediului rămâne neschimbat sau chiar negativ. În acest sens, studiul realizat de Deng et al. (2024), bazat pe teoria agenției, demonstrează că o echipă de management stabilă contribuie la reducerea costurilor de agenție și la îmbunătățirea calității publicării informațiilor privind ESG, diminuând astfel tendințele de greenwashing, ținând cont, totuși, de faptul că reducerea greenwashing-ului variază în funcție de tipul de companie și de structura proprietății.

În mod similar, Rakipi și D'Onza (2023) extind această abordare asupra domeniului ESG, explorând modalitatea în care auditul intern contribuie la gestionarea riscurilor și raportării ESG, concentrându-se pe influența comitetelor de audit și a echipei de conducere, demonstrând faptul că, în companiile cu practici ESG mature și solide, auditul intern este semnificativ de important în oferirea de asigurări privind conformitatea și riscurile reputaționale. În companiile mai puțin mature ESG, rolul auditului intern este mai restrâns, limitându-se la conformitatea cu reglementările de bază privind ESG.

Eulerich et al. (2015) explorează contribuția auditului intern la guvernanta corporativă, punând accent pe relația dintre funcția de audit intern (IAF) și comitetul de audit (AC). Și evidențiază că o cooperare strânsă între IAF și AC îmbunătățește semnificativ eficiența și eficacitatea proceselor de guvernanta, a controalelor interne și a managementului riscurilor.

În ceea ce privește impactul evaluării ESG asupra performanței financiare a companiilor, studiul realizat de Boulhaga et al. (2022) pe un eșantion de firme franceze listate în indicele bursier SBF 120 relevă faptul că atât clasificările ESG, cât și controlul intern influențează pozitiv acest aspect. Cu toate acestea, slăbiciunile privind controlul intern afectează negativ relația dintre ESG și performanța financiară, indicând că o calitate scăzută a

controlului intern poate diminua beneficiile aduse de practicile sustenabile.

Prin recurs la investigarea opiniei auditorilor interni din China, Liu et al. (2020) susțin că orientarea organizațională față de ESG joacă un rol semnificativ în stimularea maturizării organizației din punct de vedere al ESG.

Pe baza teoriei resurselor, D'Arcy și Eulerich (2023) investighează factorii care influențează maturitatea guvernantei integrate în organizații, punând accent pe coordonarea funcțiilor de asigurare în cadrul modelului „Three Lines of Defense” (TLoD). Rezultatele cercetării evidențiază că maturitatea funcțiilor de management al riscurilor și control intern are un impact semnificativ asupra maturității guvernantei integrate.

Cercetarea realizată de Raiborn et al. (2016), bazată pe principiile guvernantei corporative, evidențiază că auditul intern nu se rezumă doar la monitorizarea conformității, ci oferă consultanță strategică și sprijină managementul în luarea deciziilor, consolidând astfel încrederea investitorilor și eficiența organizațională. O idee similară este susținută de Harasheh și Provasi (2023) care examinează integrarea factorilor ESG în sistemele de control intern și impactul acestora asupra performanței corporative și costurilor de implementare. Rezultatele cercetării relevă că o bună guvernanta internă și integrarea ESG contribuie la îmbunătățirea performanței companiei și a transparenței.

Din perspectiva teoriei instituționale, Vadasi et al. (2020) subliniază responsabilitatea profesionalizării auditului intern în îmbunătățirea guvernantei corporative. Respectarea standardelor emise de Institutul Auditorilor Interni (IIA) și deținerea certificatelor profesionale contribuie semnificativ la eficiența auditului intern, oferind organizațiilor un mecanism solid pentru control și supraveghere.

Christ et al. (2021) consideră necesitatea ca funcția de audit intern să se adapteze la provocările moderne, precum progresul tehnologic și nevoile în schimbare ale personalului. Colaborarea dintre practicieni și mediul academic devine astfel semnificativă pentru dezvoltarea soluțiilor inovatoare, care sprijină auditul intern în gestionarea riscurilor și îmbunătățirea guvernantei corporative.

Roussy și Perron (2018) oferă o analiză extinsă privind auditul intern, explicând multiplele și diversele poziții pe care această funcție le îndeplinește în guvernanta

corporativă. Rezultatele studiului evidențiază că auditul intern este adesea perceput ca un „factotum” al guvernantei, având responsabilități diverse, dar insuficient definite. Astfel, auditul intern nu se limitează doar la responsabilitățile sale tradiționale, ci devine un instrument semnificativ de importanță în gestionarea riscurilor, oferind în același timp oportunități pentru cercetări viitoare care să contribuie la o guvernanță mai transparentă și orientată către părțile interesate.

Într-o altă viziune, Aureli et al. (2020) analizează impactul reglementărilor privind raportarea non-financiară asupra guvernantei corporative, punând accent pe rolul auditului intern în acest context. Bazată pe teoria instituțională și pe teoria dependenței de resurse, cercetarea arată că auditul intern nu doar asigură conformitatea cu reglementările de sustenabilitate, dar sporește și transparența și dialogul cu părțile interesate, ceea ce conduce la o guvernanță corporativă mai puternică și la o credibilitate sporită a informațiilor raportate.

Analiza abordărilor conceptuale prezentate evidențiază din perspective diferite importanța auditului intern în consolidarea guvernantei corporative, fie prin adaptarea la dinamica mediului economic și cerințe profesionale, fie prin integrarea reglementărilor de sustenabilitate și îmbunătățirea interacțiunii cu părțile interesate.

Metodologia cercetării

Pentru a evalua conformitatea companiilor farmaceutice listate la BVB cu standardele de guvernanță corporativă am recurs la o metodă de cercetare cantitativă. În acest sens, am utilizat un indice de divulgare a informațiilor bazat pe analiza de conținut, pentru a analiza transparența și practicile de responsabilitate în domeniul guvernantei corporative din perspectiva auditului intern. De asemenea, pentru a evalua respectarea cerințelor de guvernanță corporativă de către companiile farmaceutice listate la BVB, conform Ghidului privind raportarea ESG emis de BVB, am investigat atât Rapoartele anuale de sustenabilitate, cât și informațiile publicate pe site-urile oficiale ale acestor companii, în intervalul 2020-2023. Am avut în vedere exclusiv aspectele privind guvernanța corporativă, în conformitate cu cerințele specifice menționate în Ghidul de raportare ESG al BVB, pe care le-am aplicat în procesul de prelucrare și analiză a datelor. Alegerea acestei perioade este justificată de importanța evaluării impactului pandemiei de COVID-19 și al perioadei post-pandemice asupra gradului de conformitate

a companiilor din industria farmaceutică listate la BVB cu cerințele de guvernanță corporativă. Această analiză oferă o înțelegere clară a modalității în care evenimentele pandemice au influențat comportamentul și responsabilitatea acestor companii în raport cu cerințele de guvernanță corporativă.

În ceea ce privește opțiunea pentru guvernanța corporativă ca o componentă a relației de sustenabilitate, o argumentăm prin faptul că auditul intern trebuie să evalueze și să contribuie la îmbunătățirea proceselor de guvernanță a companiilor. Din perspectiva Standardelor de Audit Intern (2017), guvernanța reprezintă combinarea proceselor și structurilor implementate de consiliu în scopul informării, supravegherii, conducerii și monitorizării activităților organizației către atingerea obiectivelor acesteia.

Industria farmaceutică a fost selectată ca obiect de studiu pentru această cercetare datorită importanței sale în promovarea sustenabilității și responsabilității, într-un context global în care acest sector este supus unei supravegheri semnificative. Pe lângă impactul considerabil asupra sănătății publice, companiile farmaceutice au responsabilitatea de a implementa principii de guvernanță sustenabilă, având funcții majore în dezvoltarea unor inovații etice. Analiza auditului intern al sustenabilității în această industrie oferă o oportunitate de a evidenția atât bunele practici, cât și cerințele privind guvernanța corporativă care necesită îmbunătățiri, contribuind astfel la o înțelegere mai amplă a modalității în care companiile farmaceutice pot sprijini obiectivele de dezvoltare durabilă.

Conform Ghidului privind raportarea ESG al BVB, criteriile care definesc guvernanța corporativă și integritatea sunt următoarele: *aderarea la Codul de Guvernare Corporativă al BVB, diversitatea de gen în consiliul de administrație și independența consiliului de administrație, codul deontologic, politica de combatere a corupției și a dării de mită și procedura avertizării de integritate.*

Aderarea la Codul de Guvernare Corporativă al BVB: presupune ca fiecare companie listată la BVB să adere la principiile și recomandările stabilite pentru a asigura transparența, încrederea și buna funcționare a pieței de capital. Companiile trebuie să dezvolte și să implementeze practici de guvernanță care să protejeze drepturile acționarilor și să promoveze o comunicare deschisă și accesibilă cu toți investitorii și părțile interesate. Un aspect fundamental al conformității este aplicarea mecanismului „comply or explain” (aplici sau

explici) prin care companiile sunt încurajate să respecte codul sau, în cazul nerespectării anumitor reguli, să ofere explicații detaliate care justifică abaterile.

Diversitatea de gen în consiliul de administrație: companiile trebuie asigure o reprezentare echilibrată de gen în rândul membrilor consiliului, considerând acest aspect ca fiind fundamental pentru încorporarea diversității de perspective și îmbunătățirea luării deciziilor. De asemenea, companiile trebuie să implementeze politici care să promoveze o mai mare diversitate de gen, recunoscând că aceasta poate contribui semnificativ la performanța generală a companiei și la conformitatea cu așteptările părților interesate.

Independența consiliului de administrație: se recomandă ca membrii consiliului să nu fie implicați direct în managementul zilnic al companiei, pentru a asigura o supervizare eficientă și obiectivă a activităților executive. Această independență este importantă pentru evitarea conflictelor de interese și pentru îmbunătățirea luării deciziilor în cadrul companiei, facilitând astfel practici de guvernare transparentă și puternice. De asemenea, se accentuează necesitatea ca entitățile să adopte măsuri în direcția creșterii numărului de membri independenți în consilii, ceea ce contribuie la o guvernare corporativă mai eficientă și la alinierea intereselor consiliului cu cele ale acționarilor și altor părți interesate.

Codul deontologic: implementarea unui Cod de Etică Profesională este fundamentală pentru stabilirea unui standard clar de comportament și integritate în cadrul companiilor, acesta conturând principiile fundamentale pe care toți membrii organizației trebuie să le respecte, promovând un mediu de lucru bazat pe corectitudine, respect și responsabilitate. Acest cod reprezintă un fundament în ceea ce privește asigurarea unui climat organizațional sănătos în care deciziile sunt luate în mod responsabil și etic, contribuind la performanțele pe termen lung ale companiei și la consolidarea încrederii investitorilor și partenerilor.

Politica de combatere a corupției și dării de mită: aceasta stabilește standarde stricte și măsuri pentru identificarea, prevenirea și gestionarea riscurilor de corupție pe toate arile relațiilor comerciale. Pentru a asigura conformitatea cu această strategie sunt necesare evaluări periodice ale riscurilor de corupție și sisteme de raportare confidențială pentru semnalarea posibilelor nereguli. Aceste măsuri întăresc controlul intern și contribuie la respectarea normelor de guvernare corporativă, menținând reputația companiei și consolidând

relațiile de încredere cu părțile interesate, inclusiv cu acționarii și partenerii de afaceri.

Procedura avertizării de integritate: companiile trebuie să implementeze o procedură de avertizare de integritate care să permită raportarea confidențială a încălcărilor legii sau a normelor interne, inclusiv în mod anonim. Această procedură trebuie să fie accesibilă angajaților, furnizorilor și terților și comunicată atât intern, cât și extern, prin site-ul companiei, contribuind la un mediu etic și responsabil.

În cadrul acestei analize, eșantionul de companii farmaceutice listate la BVB include următoarele entități: Biofarm S.A., Remedia S.A., Antibiotice S.A. și Zentiva S.A.

Toate companiile incluse în eșantion au adoptat modelul unitar de guvernare corporativă. Conform acestuia, companiile sunt guvernate de un Consiliu de Administrație alcătuit din 3 până la 5 membri, numiți de Adunarea Generală a Acționarilor pentru un mandat de patru ani, cu opțiunea de reînnoire. În cadrul acestui model, conducerea executivă este responsabilă de aplicarea strategiilor și politicilor stabilite de Consiliu. Consiliul de Administrație este compus din membri cu experiență și expertiză specifică în sectorul farmaceutic, asigurând un echilibru funcțional între membrii executivi și neexecutivi, pentru o guvernare eficientă și transparentă.

Indicele de divulgare a informațiilor a fost determinat utilizând o metodă dihotomică, unde s-a acordat punctajul 1, atunci când informațiile privind guvernarea au fost incluse în Rapoartele anuale de sustenabilitate și 0 – în caz contrar. Acest indice are valori cuprinse între 0 și 1, iar un rezultat mai apropiat de 1 indică faptul că organizațiile farmaceutice au furnizat detaliile și informațiile privind guvernarea. Acest fapt sugerează un nivel crescut de aderare/conformare cu cerințele Ghidului privind raportarea ESG emis de BVB.

Indicele de divulgare a informațiilor este determinat matematic utilizând formula propusă de Giner de los Rios (1995):

$$DI = \frac{\sum_{j=1}^M di}{\sum_{i=1}^M di}$$

unde:

- **DI** reprezintă valoarea indicelui de divulgare;
- **di** are valoarea de 1 atunci când sunt identificate informații relevante și 0 atunci când acestea lipsesc;

- **m** indică numărul de informații efectiv divulgate; și
- **n** se referă la numărul maxim de informații care ar putea fi divulgate.

Rezultate și discuții

Conform metodologiei de cercetare descrise anterior, a

fost creată o listă de verificare a informațiilor diseminate de companiile analizate, în baza următoarelor criterii: aderarea la Codul de Governanță Corporativă al BVB, diversitatea de gen în consiliul de administrație și independența consiliului de administrație, codul deontologic, politica de combatere a corupției și a dării de mită și procedura avertizării de integritate (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1. Lista de verificare a informațiilor privind governanța prezentate de către companii și divulgarea acestora																
Informații privind governanța corporativă diseminate conform Ghidului de raportare ESG al BVB	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	Biofarm				Remedia				Antibiotice				Zentiva			
Aderarea la Codul de Governanță	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1
Diversitatea de gen în consiliul de administrație	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Independența consiliului de administrație	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Codul deontologic	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Politica de combatere a corupției și dării de mită	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Procedura avertizării de integritate	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1

Sursa: proiecție proprie

Indicele de divulgare a informațiilor (Di), care conferă o evaluare a nivelului de

raportare pentru fiecare an individual, este expus în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2. Indicele de divulgare a informațiilor privind governanța de către companiile din industria farmaceutică listate la BVB															
2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Biofarm				REMEDIA				Antibiotice				Zentiva			
0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	1	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,6	0,6	0,5	0,6

Sursa: proiecție proprie

Rezultatele obținute evidențiază un nivel variabil de conformare în ceea ce privește diseminarea informațiilor aferente governanței, de către companiile farmaceutice analizate, în perioada

pandemică și post-pandemică (Tabelul nr. 2, Figura nr. 1).

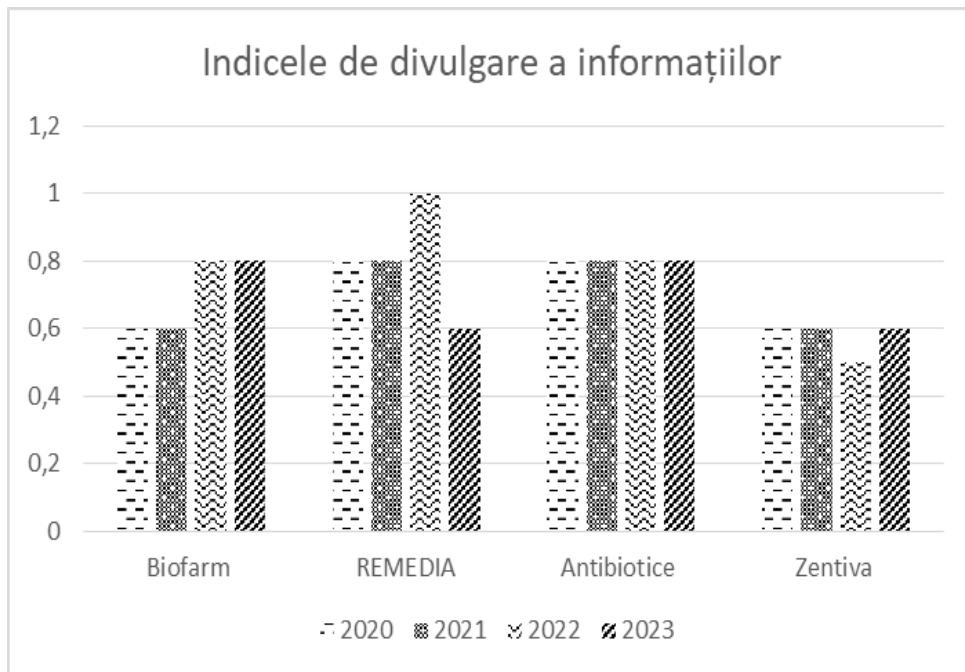
Biofarm S.A. și-a îmbunătățit treptat conformarea, înregistrând un indice de divulgare de 0,6 în anii 2020 și

2021 și crescând la 0,8 în 2022 și 2023. Aceasta indică o creștere a transparenței și un efort în alinierea cu cerințele ESG, deși compania nu a atins încă o conformare deplină. Spre deosebire de Biofarm, care a arătat o evoluție treptată, Remedia S.A. a avut o conformare constant ridicată, cu un indice de 0,8 în 2020, 2021 și 2023 și un maxim de 1 în 2022. Acest progres sugerează că Remedia acordă o atenție sporită raportării și conformării cu standardele BVB, în special în perioada post-pandemică.

În contrast, Antibiotice S.A. demonstrează o conformare consecventă, menținând un indice de 0,8 pe toată durata

analizată, respectiv 2020-2023. Aceasta a dezvoltat o poziție stabilă în ceea ce privește transparența, dar fără o îmbunătățire semnificativă, ceea ce relevă o abordare echilibrată. Zentiva S.A., în schimb, se situează la un nivel inferior de conformare în comparație cu celelalte companii. În anii 2020, 2021 și 2023 indicele său a fost de 0,6 iar în 2022 a scăzut la 0,5. Această evoluție reflectă că Zentiva a înregistrat progrese reduse în raportarea privind guvernanta corporativă, ceea ce indică oportunități semnificative de îmbunătățire pentru a se alinia mai bine cu cerințele ESG ale BVB.

Figura nr. 1. Indicele de divulgare a informațiilor privind guvernanta aferent companiilor din industria farmaceutică, listate la BVB

Sursa: proiecție proprie

Discrepanțele privind conformarea și raportarea informațiilor privind guvernanta corporativă subliniază necesitatea unei standardizări mai riguroase și a consolidării supravegherii pentru a asigura o transparență mai ridicată și o raportare omogenă în industria farmaceutică. Adoptarea acestor măsuri va contribui la creșterea încrederii investitorilor și a altor părți interesate, evidențiind un angajament ferm față de responsabilitatea socială și sustenabilitate.

Valoarea medie pentru indicii de divulgare a informațiilor privind guvernanta corporativă la nivelul eșantionului analizat înregistrează o evoluție variabilă de-a lungul perioadei analizate, cu un nivel constant de 0,70 în anii 2020, 2021 și 2023 și o creștere la 0,78 în 2022, ceea ce relevă faptul că gradul de conformare al companiilor analizate la criteriile de guvernanta specificate în Ghidul privind raportarea ESG al BVB a cunoscut o îmbunătățire temporară în anul 2022, dar nu s-a menținut constant în perioada post-pandemică (Tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3. Valoarea medie a indicelui de divulgare a informațiilor privind guvernanta aferent companiilor din industria farmaceutică listate la BVB

Perioada	Valoarea medie a indicelui de divulgare a informațiilor privind guvernanta
2020	0,70
2021	0,70
2022	0,78
2023	0,70

Sursa: proiecție proprie

Având în vedere importanța guvernantei pentru companii dar și pentru investitori și alte părți interesate, auditul intern își va consolida poziția de actor al guvernantei corporative, în contextul evaluării, îmbunătățirii și promovării obiectivelor privind sustenabilitatea.

Industria farmaceutică, având o relevanță majoră în sănătatea publică, necesită un cadru de audit intern orientat spre sustenabilitate și integritate în raportare. Auditul intern devine un actor central în susținerea conformității, evaluând și îmbunătățind procesele de guvernanta pentru a sprijini companiile în îndeplinirea obiectivelor și în menținerea încrederii investitorilor.

Discrepanțele privind gradul de conformare între companiile analizate evidențiază importanța unui cadru de audit intern bine structurat. Auditul intern poate servi ca un instrument fundamental pentru a identifica și corecta neconformitățile, asigurând astfel o transparență mai mare și o raportare omogenă în industrie. Adoptarea unui cadru de audit intern axat pe guvernanta corporativă va contribui la îmbunătățirea continuă a conformității și va consolida încrederea investitorilor și a altor părți interesate în angajamentul companiilor față de sustenabilitate. Cadrul propus este structurat pe secțiuni semnificative de importante, care permit o abordare sistematică a proceselor de audit intern din perspectiva guvernantei corporative sustenabile, astfel:

- A. Obiectivul principal** constă în evaluarea conformității companiilor cu standardele și recomandările din Ghidul ESG al BVB. Acesta oferă recomandări pentru îmbunătățirea practicilor de guvernanta, contribuind astfel la dezvoltarea unei culturi corporative transparente și responsabile.
- B. Domeniul de aplicare** se concentrează pe respectarea aspectelor cheie ale guvernantei

corporative care asigură o acoperire completă a cerințelor de guvernanta și responsabilitate, conform recomandărilor BVB.

- C. Utilizatorii cadrului de audit intern** sunt atât interni, cât și externi, astfel: conducerea superioară și Consiliul de Administrație (integrarea sustenabilității și eticii în strategia corporativă), acționarii și investitorii (evaluarea performanței de guvernanta pentru decizii de investiții), personalul angajat (sporirea înțelegerii asupra importanței eticii și a guvernantei în mediul de lucru), partenerii și furnizorii (evaluarea respectării principiilor etice în lanțul de aprovizionare) și comunitatea (consolidarea dialogului dintre companie și comunități).
- D. Principii** care stau la baza auditului intern din perspectiva guvernantei sunt:
 - a. **Transparența:** comunicare completă și la timp a rezultatelor auditului;
 - b. **Comparabilitatea:** utilizarea unor metode și proceduri consecvente pentru a permite compararea performanței în timp;
 - c. **Relevanța:** concentrarea pe situații problematice majore de guvernanta și transparență pentru a maximiza valoarea adusă părților interesate;
- E. Criteriile** de audit intern includ nu doar conformarea la standardele internaționale, ci și respectarea cerințelor specifice industriei farmaceutice, precum etica în cercetare și dezvoltare, accesul la medicamente, siguranța pacienților și impactul de mediu al producției.
- F. Metodologia** presupune utilizarea instrumentelor de evaluare a performanței în guvernanta corporativă, incluzând indicatori aliniați cu standardele internaționale, precum Global Reporting Initiative (GRI), Sustainability Accounting Standards Board (SASB) și Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCDF).
- G. Procesul de audit intern** implică planificarea auditului prin definirea obiectivelor și metodologiei și selectarea unei echipe cu expertiză relevantă, realizarea misiunilor de audit intern prin colectarea și analiza datelor prin metode specifice și examinarea documentației și raportarea prin întocmirea unui raport de audit intern care prezintă concluziile, recomandările și un plan de acțiune.
- H. Monitorizarea și îmbunătățirea continuă** sprijină implementarea eficientă a recomandărilor, companiile dezvoltând un plan de acțiune și un

sistem de monitorizare a progresului. Aceasta include evaluări periodice și ajustări pe baza feedback-ului de la părțile interesate, promovând îmbunătățirea continuă a performanței în guvernanta sustenabilă.

- I. **Comunicarea rezultatelor** este fundamentală pentru transparență. Rezultatele vor fi raportate atât intern, pentru conducere și angajați, cât și extern, pentru investitori și alte părți interesate, consolidând astfel încrederea în angajamentul companiei față de responsabilitatea corporativă și etica în afaceri.

Concluzii

Evaluarea conformității companiilor farmaceutice în perioada pandemică și post-pandemică oferă o perspectivă relevantă asupra modalității în care evenimentele recente au influențat comportamentul corporativ și responsabilitatea acestor entități în raport cu cerințele ESG.

Prin analiza conformității în materie de guvernanta a companiilor farmaceutice listate la Bursa de Valori București, cercetarea reflectă atât adaptabilitatea sectorului în fața cerințelor ESG, cât și provocările întâmpinate.

Rezultatele studiului evidențiază un nivel variabil de conformare la standardele de guvernanta corporativă, ilustrând necesitatea unei abordări uniforme în adoptarea principiilor ESG. Companii, precum Biofarm, Antibiotice și Remedia demonstrează angajamentul față de transparență și responsabilitate printr-o conformare ridicată, pe când altele, cum este cazul Zentiva, evidențiază lacune.

Referitor la perioada de raportare analizată, rezultatele relevă că perioada pandemică nu a influențat gradul de divulgare a informațiilor privind guvernanta de către companiile din industria farmaceutică incluse în eșantion. În perioada post-pandemică se remarcă Biofarm, care și-a îmbunătățit gradul de diseminare a informațiilor privind guvernanta corporativă sustenabilă.

De asemenea, rezultatele studiului evidențiază importanța unei armonizări a standardelor de conformitate privind guvernanta corporativă sustenabilă la nivelul întregii industrii farmaceutice, cu scopul de a încuraja adoptarea unor practici sustenabile și a unei transparențe în raportare. În sprijinul acestei necesități, a fost creat un cadru de audit intern din perspectiva guvernantei, care să faciliteze evaluarea continuă și îmbunătățirea practicilor de guvernanta ale companiilor, oferind totodată o bază pentru adoptarea unor principii ESG mai uniforme și bine definite.

Această cercetare oferă o bază valoroasă pentru studii viitoare, care pot explora modalități prin care companiile din industrii importante, precum cea farmaceutică, își pot îmbunătăți raportarea și responsabilitatea privind sustenabilitatea. Standardizarea practicilor de guvernanta, stimularea diversității și asigurarea unui echilibru între transparență și performanță reprezintă pași fundamentali în construcția unei imagini de încredere. Prin urmare, este esențial ca aceste organizații să își adapteze strategia de guvernanta pentru a răspunde provocărilor viitoare și pentru a rămâne competitive într-un mediu economic orientat spre sustenabilitate.

Din punct de vedere al limitelor cercetării, considerăm că una dintre acestea este orientarea exclusivă asupra companiilor din industria farmaceutică și numărul redus al acestora. Cu toate acestea, deși cercetarea s-a raportat doar la companiile din industria farmaceutică listate la BVB, considerăm că nu sunt afectate rezultatele cercetării.

Ca direcții viitoare de cercetare, vom extinde analiza privind guvernanta corporativă ca și componentă a sustenabilității, la companiile altor industrii, listate la BVB, astfel încât să să oferim o imagine mai largă a conformității la nivel național.

Recunoaștere: Această lucrare a fost co-finanțată de Academia de Studii Economice în cadrul Programului Doctoral.

Bibliografie

1. Abdullah, R., Ismail, Z., Smith, M. (2018), Audit committees' involvement and the effects of quality in the internal audit function on corporate governance. *International Journal of Auditing*, July, 22(1), pp. 385-403
2. ANTIBIOTICE S.A. (2020), Raport Anual 2020 [Online] disponibil la: <https://www.antibiotice.ro/rapoarte-non-financiare/>
3. ANTIBIOTICE S.A. (2021), Raport Anual 2021 [Online] disponibil la: <https://www.antibiotice.ro/rapoarte-non-financiare/>

4. ANTIBIOTICE S.A. (2022), Raport Anual 2022 [Online] disponibil la: <https://www.antibiotice.ro/rapoarte-non-financiare/>
5. ANTIBIOTICE S.A. (2023), Raport Anual 2023 [Online] disponibil la: <https://www.antibiotice.ro/rapoarte-non-financiare/>
6. Archy, A., Eulerich, M. (2024), Drivers for the maturity of integrated governance in organizations – An empirical investigation. *International Journal of Auditing*, Volume 28, No 3, pp. 485-499
7. Aureli, S., Baldo, M.D., Lombardi, R., Nappo, F. (2020), Nonfinancial reporting regulation and challengers in sustainability disclosure and corporate governance practices. *Business Strategy and the Environment*, Volume 29(6), pp. 2392-2403
8. Bao, X., Sun, B., Han, M., Mai, Q., Lin, H. (2024), Corporate integrity culture on environmental, social and governance (ESG) performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Volume 31, pp. 1399-1417
9. BIOFARM S.A. (2020), Raport Anual 2020 [Online] disponibil la: <https://www.biofarm.ro/guvernanta-corporativa/raportare-nonfinanciara>
10. BIOFARM S.A. (2021), Raport Anual 2021 [Online] disponibil la: <https://www.biofarm.ro/guvernanta-corporativa/raportare-nonfinanciara>
11. BIOFARM S.A. (2022), Raport Anual 2022 [Online] disponibil la: <https://www.biofarm.ro/guvernanta-corporativa/raportare-nonfinanciara>
12. BIOFARM S.A. (2023), Raport Anual 2023 [Online] disponibil la: <https://www.biofarm.ro/guvernanta-corporativa/raportare-nonfinanciara>
13. Boulhaga, M., Bouri, A., Elamer, A., Ibrahim, B.A. (2023), Environmental, social and governance ratings and firm performance: The moderating role of internal control quality. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Volume 30(4), pp. 134-145
14. Bursa de Valori București (2022), Ghid privind raportarea ESG. Disponibil la: <https://m.bvb.ro/AboutUs/MediaCenter/PressItem/Bucharest-Stock-Exchange-launches-its-first-ESG-guidelines-with-the-support-of-European-Bank-for-Reconstruction-and-Development/5631>
15. Camera Auditorilor din România (2017), Hotărârea Consiliului CAFR nr. 111/2017 privind adoptarea integral a Normelor obligatorii din Cadru internațional de practici profesionale ale auditului intern, ediția 2017 (IPPF 2017) emise de Institutul Auditorilor Interni (Global II).
16. Comisia Europeană, *Directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2013/34/UE, a Directivei 2004/109/CE, a Directivei 2006/43/CE și a Regulamentului (UE) nr. 537/2014 în ceea ce privește raportarea de către întreprinderi de informații privind durabilitatea*, Bruxelles, 21.04.2021.
17. Comisia Europeană, *Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor și de modificare a Directivei (UE) 2019/1937*, Bruxelles, 23.02.2022.
18. Deng, B., Peng, Z., Albitar, K. (2024), Top management team stability and ESG greenwashing: Evidence from China. *Business Strategy and the Environment*, 34(1), pp. 450-467.
19. Eulerich, M., Velte, P., Theis, J. (2015), Internal auditor's contribution to good corporate governance. An empirical analysis for the one-tier governance system with a focus on the relationship between internal audit function and audit committee. *Corporate Ownership & Control*, Volume 13, Issue 1, pp. 141-151.
20. Giner, B. (1995), La divulgacion de informacion financiera: una investigacion empirica, *Instituto de Contabilidad y Auditoria de Cuentas*, Madrid.
21. Global Sustainability Standards Board (GSSB), *GRI Standards, Universal Standards*, revised 2021.
22. Harashes, M., Provasi, R. (2023), A need for assurance: Do internal control systems integrate environmental, social, and governance factors?. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Volume 30, No 1, pp. 381-401.
23. International Sustainability Standards Board (ISSB) (2023), *The international applicability of the SASB Standards*, decembrie 2023
24. Liu, X., Li, W., Parsons, K. (2020), Exploring the antecedents of internal auditors' voice in environmental issues: Implications from China. *International Journal of Auditing*, Vol. 24, pp. 396-411.

25. Ma, Y., Ahmad, M.I., Torelli, R. (2024), Board gender diversity and ESG disclosure: The moderating role of audit committee. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, John Wiley & Sons, vol. 31(6), pp. 5971-5983, November.
26. Rainborn, C., Butler, J.B., Martin, K., Pizzini, M. (2017), The Internal Audit Function: A Prerequisite for Good Governance. *Corporate Accounting & Finance*, vol. 28, nr.2, pp. 10-21.
27. Rakipi, R., D'Onza, G. (2024), The involvement of internal audit in environmental, social and governance practices and risks: Stakeholders' salience and insights from audit committees and chief executive officers. *International Journal of Auditing*, Volume 28, pp. 522-535.
28. REMEDIA S.A. (2020) Raport Anual 2020 [Online] disponibil la: <https://www.remedia.ro/wp-content/uploads/2021/08/Decl-Nefinanciara-REMEDIA-2020.pdf>
29. REMEDIA S.A. (2021) Raport Anual 2021 [Online] disponibil la: https://corporate.remmedia.ro/wp-content/uploads/2022/03/Raport-Nonfinanciar-ESG-2021_RO-1.pdf
30. REMEDIA S.A. (2022) Raport Anual 2022 [Online] disponibil la: https://corporate.remmedia.ro/wp-content/uploads/2023/05/REMEDIA_Raport-de-Sustenabilitate_2022.pdf
31. REMEDIA S.A. (2023) Raport Anual 2023 [Online] disponibil la: https://corporate.remmedia.ro/wp-content/uploads/2024/05/Remedia-Raport-de-sustenabilitate-2023_final_RO.pdf
32. Roussy, M., Perron, A. (2018), New Perspectives in Internal Audit Research: A Structured Literature Review. *Accounting Perspectives*, Vol. 17, Nr. 3, pp. 345-385.
33. Vadasi, C., Bekiaris, M., Andrikopoulos A. (2020), Corporate governance and internal audit: an institutional theory perspective. *Emerald Publishing Limited*, Vol. 20, Nr. 1, pp. 175-190
34. Wu, J.Y., Feehily, R., Lord, B.R. (2022), The Corporate Governance Role of Audit Committees: Through the Lenses of New Zealand Institutional Investors. *Australian Accounting Review*, Volume 32, pp. 63-76
35. ZENTIVA S.A. (2020). Raport Anual 2020. [Online] disponibil la: https://bvb.ro/infocont/infocont21/SCD_20210428143813_SCD-Raport-Anual-2020.pdf [Accesat 03.06.2022]
36. ZENTIVA S.A. (2021). Raport Anual 2021. [Online] disponibil la: <https://www.zentiva.ro/news/2022/2022-09-30-sustainability-report-2021>
37. ZENTIVA S.A. (2022). Raport Anual 2022. [Online] disponibil la: <https://www.zentiva.ro/news/2023/grupul-zentiva-publica-raportul-de-sustenabilitate-pe-2022>
38. ZENTIVA S.A. (2023). Raport Anual 2023. [Online] disponibil la: https://bvb.ro/infocont/infocont24/SCD_20240627160441_Zentiva-SA---Raport-non-financiar-2023-RO-27-06-2024.pdf